

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Liber

Et quidam per accidens. Causae per se sunt quae sunt secundum suam propriam naturam et non secundum aliquod accidentem causant: ut edificator per se edificat. Hoc causa per accidens est quae non secundum propriam naturam: sed secundum aliquod accidentem causare: ut musicus est causa per accidens domum. Causae autem essentialiter subordinatae dicuntur quarum secunda in quantum causa dependet a prima: ita quod non agit nisi in virtute primae: ideo cause essentialiter subordinatae necessario requiri ad causandam. Sed causa accidentalis subordinatae sunt quae secunda non dependet a prima in quantum causa dependet a prima: ita per se: pater de filio et pater: pater enim filius operari mortuo patre: ideo causarum accidentalis subordinatae non requiri sicut tudo in causando. Tertio supponit quod multe solent assignari omnes inter causas essentialiter subordinatas et accidentalis. Prima: i causa essentialiter subordinata in causando dependet a prima: sed non in accidentali. Secunda: quod in causis essentialiter subordinatis est causalitas alterius rationis et ordinis: quod superior est prefectio non autem in accidentali ordinatis. Tertia: quod omnes cause essentialiter subordinatae necessario percurrunt ad producendum effectum: sed non in accidentali subordinatis.

Scot. li. 2. metaphys. in resolu. ppri. 4. q. **E**t istis suppositis dicitur primo quod impossibile est esse per se ipsum in infinito in causis essentialiter ordinatis: quod tunc in ipsis non inveniretur prout neque secunda causa est falsum. Dicitur secunda quod in causis accidentali ordinatis potest esse progressus in infinito: quod quidem in infinito solus est in potentia: quod non requirit simultaneam illarum causarum: ideo ibi non est actu multitudo infinita. Et per hoc soluit ratione facta ante oppositum. At hec de secundo articulo.

Et tunc ad tertium sit **Oclusio** ratiocinalis: difficultas cognoscendi res non est ex parte rerum sed ex parte intellectus ad sensum datum in primo articulo. Ad rationes autem oppositum. Ad primam dicitur negando ait: et ad probationem dicitur quod ad cognitionem veritatis per medium per motum rationis et non per motum physicaliter. Ad secundam dicitur quod intellectus bene alterat alteratio perfectiva sed non corruptiva. Ad tertiam per solutionem. Ad quartam dicitur quod bene probat quod intellectus non est receptus omnino in actione rerum non autem probat quod sit productivus. Ad quintam paret solutionem in primo articulo.

Libri secundi metaphysice finis.

Liber tertius metaphysice Aristotelis.

Deesse est ad questam scienciam nos aggredi per primum de quibus dubitare primum oportet: hec autem sunt quecumque de ipsis aliis suscepimus quidam et ceteri.

Teste est tertius liber metaphysice aristoteles in quo determinat de consideratione veritatis modo disputatio. Et primo ponit hanc divisionem: volenti inquirere veritatem necesse est prius dubitare: quod probat triplex rationibꝫ. Prima: illud est permittendum ad cognitionem veritatis ex cuius solutione habebit manifestatio veritatis: sed ex permissione dubitabilitate habebit manifestatio veritatis: quod quod bene dubitat bene inuestigat: et quod bene inuestigat bene inuenit: et dubitatio est utilis ad cognitionem veritatis. Secunda: illud est valde utile ad cognitionem veritatis per quod vinculum metis: sed permisso dubitationis est haec. Tertia: illud est utile ad inquisitionem veritatis per quod dat via pueniendi ad veritatem et falsitatem iudicandi de veritate: sed permisso viritate est haec: igitur.

Queritur utrum inquiringi cognitionem veritatis necesse sit per primum dubitare. Arguit

III

permodum quod non: quod noticia rationis de qua est scia sufficiens acquirit per principia demonstrativa: quod ad inquiringendam scienciam veritatis non est necessaria dubitatio: nec necessaria est inquiringi dubitare. Secunda sicut in mathematicis nulle sunt dubitaciones: et tamen de ipsis acquirit scia. Tertio sicut: dubitatio se habet ut quidam vinculum metis: quod magis spedit cognitionem veritatis quam inquietum. Quarto sicut: imperfectio est in intellectu habere dubitaciones de aliquo: quod non videtur requiri ad inquisitionem veritatis. Quinto sicut: deo habet summa scienciam de omnibus rebus: et tamen in ipso nulla requirit dubitatio: igitur. In oppositum est propositum in textu. In questione erunt tres articuli. Et tunc ad primum.

Primo sciendum quod in hoc tertio mouet per se plement difficultates in hac scienca terminandas: et sunt in duplice ratione: quidam sunt de consideratione huius scie: alii sunt de consideratione in hac scienca. De consideratione huius scie sunt in duplice ratione: quidam sunt circa causas et principia: alii sunt in substanciali ratione. Circa causas et principia sunt duae questiones. Prima: utrum eiusdem scie sit considerare omnes causas vel diversarum sciarum diversae sint causae. Secunda: utrum ad istam scienciam solus pertineat considerare principia substantiarum: et cum hoc ratione principia doctrine. Circa considerationes substantiarum sunt aliquae questiones. Prima: utrum sit eadem scie circa circa omnes substantias. Secunda: si sunt plures utrum sint unius genitum: aut aliis eis dividende sint. Tercia: unde ponit alias questiones de consideratione in hac scienca. Prima: utrum per substantias sensibiles sint aliis aliis substantias. Secunda: si sunt aliis aliis utrum sint unius genitum vel sunt plura genera talium. Circa considerationem accidentium ponit tres questiones. Prima: utrum hec scie habeat considerare accidentia substantiarum. Secunda: utrum habeat considerare de eodem et diverso simili et dissimili. Tertia: utrum ad hanc scienciam spectet considerare quod sit unius. Sed circa considerationem in hac scienca mouet aliquas questiones. Prima: utrum principia sunt genera vel singularia. Secunda: si sunt velut utrum sint genera vel species. Tertia: utrum per materiam sit alia causa puta forma. Quarta: quinto: utrum si sit ponenda forma utrum sit inseparabilis a materia. Quinta: si sit separabilis a materia utrum sit una tantum vel plures. Sexta: utrum vel sit aliud per singularem. Septima: si vel sit per singulare: quod est quod sit illa via. Octaua: utrum prima principia sint eadem vel diversa. Nona: utrum generabilis et corruptibilis sint eadem principia vel diversa. Decima: utrum ens et unum sint subiecta rerum. Undecima: utrum principia sint via vel singularia. Undecima: utrum via sint in potentia vel in actu. Tredecima: utrum prima principia sint prima in mouendo solus et non in essendo. Quartadecima: utrum linee numeri et figure sint substantiae vel non.

Secundo sciendum quod per se mouet aliam difficultatem utrum eiusdem scie sit considerare omnia genera causarum. Et arguit quod non: quod ad nullam scienciam pertinet considerare principia rationis: quod ad nullam scienciam pertinet considerare omnia causarum: igitur. In oppositum arguit aristoteles. Duabꝫ rationibꝫ. Prima: aliquid idem inuenit habere omnia genera causarum: et scia considerans de illo dicitur considerare quatuor causas. Secunda est: quod si diverse scie considerarent diuersas causas magis dubitum esset quod earum esset dicenda scienca. Consequenter disputat secundam questionem quod est utrum eiusdem scie sit considerare substantiam. subiectum et principia complexa demonstrativa. Et arguit primo quod non: quod omnes scie per se supponunt dignitates: vel quod omnes erit considerare vel nullas: quod non est dicendum quod omnes: quod nullas. In oppositum arguit: quod si considerare dignitates primas et